

QORJYNTÜBEK JARŞYSY

2022 жылдың 9 шілдеден
бастап шығады

№ 9/9

Облыстық апталық ақпараттық-жарнамалық газет

3 қыркүйек

www.instagram.com/qorjyntubek_jaršysy

E-mail: priogazeta@mail.ru

Жаңалықтар

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы

БІРІНШІ БАҒДАР. ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТ.

Біз экономикамызда қордаланған мәселелерді жақсы білеміз. Мысалы, шикізатқа әлі де тәуелдіміз. Еңбек өнімділігі төмен, инновация жеткіліксіз. Ұлттық табыстың игілігін жұрттың бәрі бірдей көріп отырған жоқ.

Әрине, мұның барлығы – күрделі мәселелер. Бірақ, оны шешудің нақты жолдары бар.

Атап айтсақ, бұл – макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету, экономиканы әртараптандыру және цифрландыру. Сондай-ақ, шағын және орта бизнес пен адам капиталын дамыту, заң үстемдігін орнықтыру. Сондықтан, тың тәсілдер қажет екені сөзсіз.

Экономикалық саясатымыздың негізгі мақсаты еш өзгермейді. Оның мәні – сапалық және инклюзивтік тұрғыдан халықтың әл-ауқатын арттыру.

Жаңа экономикалық бағдарымыздың басты басымдықтары мыналар: – жеке кәсіпкерлік бастамаларды ынталандыру, яғни, мемлекеттік капитализмнен және мемлекеттің экономикаға шектен тыс араласуынан бас тарту; – бәсекелестікті дамыту, яғни бәріне бірдей мүмкіндік беру; – сондай-ақ, ұлттық табысты әділ бөлу.

Мұның бәрі кезек күттірмейтін бірқатар маңызды міндетті шешуді талап етеді.

Бірінші. Бағаны әкімшілік жолмен реттеу тұтас салалардың инвестициялық тартымдылығын төмендетеді. Сондай-ақ, тауар тапшылығын туындатып, елді импортқа тәуелді етеді.

Сондықтан, баға белгілеу ісін мемлекеттің араласуынан біртіндеп бас тарту керек. Бәсекелік ортасы жоқ нарықтар ғана бұрынғыдай қала береді. Монополистердің тарифтері қатан бақылауда болады. Бірақ, бақылау жасау орынсыз қысым көрсету деген сөз емес.

Бүгінде мемлекеттік органдардың, соның ішінде күштік құрылымдардың бизнесі тексеруге жаппай кірісіп, бағалар мен тарифтерді төмендетуді талап етуі жиілеп кетті. Құр дақпырт үшін жасалатын мұндай әрекеттерді доғару керек.

Монополияның табысын шектеу қажеттігі мен инфрақұрылымға инвестиция салуды қамтамасыз ету арасында тепе-теңдікті сақтау маңызды. Елімізде электр қуатымен қамтамасыз ететін желілердің үштен екісінің, жылу коммуникациясының 57 пайызының және су құбыры желісінің жартысына жуығының тозығы жеткен. Осыдан-ақ біраз жайтты аңғаруға болады.

Тарифтерді күшпен ұстап тұрудың ақыры соның бәрін кезекпен өшіруге және түрлі апатты жағдайлар туындауына әкеп соқтырады. Осының салдарынан азаматтардың денсаулығына және өміріне қатер төнеді.

Монополиялы нарықтарда «Та-

рифті инвестицияға айырбастау» деген жаңа тариф саясатына көшу керек. Желілер мен қуат көздерінің тозу деңгейін кемінде 15 пайызға азайту қажет.

Тариф инфрақұрылымға қаржы салғаны және ашықтықты қамтамасыз етудің мемлекеттік мониторингі жүйесіне қатысқаны үшін беріледі. Мемшік иесі инвестицияның айтарлықтай бөлігін тарифтің емес, өз қаржысының есебінен салуға тиіс.

Инновация енгізу үшін тиімді ынталандыру шараларын әзірлеген жөн. Сондай-ақ, шығыстың бір бөлігін тарифтік сметаның аясында қайта бөлуге және табыстың белгілі бір бөлігін сақтап қалуға рұқсат беру керек.

Тарифтерді тоғыспалы субсидиялаудан, яғни бір тұтынушылар үшін бағаны ұстап тұру мақсатымен басқалар үшін бағаны көтеру тәсілінен біртіндеп бас тарту қажет.

Екінші. Экономиканы одан ары монополиясыздандыру үшін нақты институционалдық шешімдер қабылдау қажет.

«Конгломерат» ұғымын заң жүзінде айқындап алған жөн.

Нарықтың өзара байланысты субъектілері экономикалық әлуетін бір жерге шоғырландыру үшін рұқсат алуға міндетті. Олардың барлық мәмілесін, соның ішінде нарыққа тән емес бағаларды қолдану белгілері бойынша жасалған келісімдерін де мұқият тексеру керек.

Бірыңғай операторлардың қызметі нарықтық экономиканы дамытуға кері әсер етеді. Сондықтан, бұл институтты ретке келтірген жөн. Қазір жұмыс істеп тұрған операторларды бәсекелі ортаға беру қажет немесе монополист деп танып, қызметін монополияға қарсы арнаулы құқық аясында реттеу керек.

Үшінші. Экономиканың тұрақты өсуі салық саясатының түсінікті және болжауға болатындай етіп жүргізілуіне тікелей байланысты.

Фискалды реттеу ісін қайта жаңғырту үшін 2023 жылы жаңа Салық кодексі әзірленеді. Оның ең түйткілді тұсы саналатын салықтық әкімшілендіру мәселесі түгел қайта жазылуға тиіс.

Сондай-ақ, жұмыс барысында бетпе-бет кездесу мүлдем болмайтын етіп, салықтық бақылау қызметін толық цифрландыру керек.

Тағы бір басымдық – салықтық ынталандыру шараларының тиімділігін арттыру. Ол үшін экономиканың түрлі саласында дифференциалды салық мөлшерлемесіне көшкен жөн. Пайданың технологиялық жаңғыруға және ғылыми әзірлемелерге жұмсалған бөлігіне салынатын корпоративті табыс салығын төмендету немесе одан босату тәсілін енгізу керек.

Салық төлеушілердің салықтан жалтаруға құмарлығын азайту үшін арнайы салық режимдерін жеңілдету керек. Салық жүктемесін төмендету мақсатында ұйымдарды әдейі бөлшектеуге жол бермеу мәселесі жаңа кодексте қарастырылуы

қажет. Сауда-саттық заман талабына сай дамуы үшін мөлшерлемесі ойға қонымды әрі рәсімдері қарапайым бөлшек сауда салығын қолдану аясын кеңейту керек.

Салық реформасы аясында «сән-салтанатқа салық» салуды енгізген жөн. Мұның орта тапқа қатысы жоқ, бұл салық тек аса қымбат жылжымайтын мүлік және автокөлік сатып алған кезде салынады. Автокөлік сатып алу кезінде төлнетін алым-салық мәселесіне жеке тоқталайын. Кейбір жақын шетелдерден әкелінген автокөліктерге қатысты түйткілдер баршаға мәлім. Заң аясынан тыс қалып отырған мұндай көліктер қоғамдық қауіпсіздікке қатер төндіруде. Заңсыз көлік әкелетін амал-тәсілдің бәріне тосқауыл қою үшін батыл шаралар қабылдау қажет. Ал, биылғы 1 қыркүйекке дейін елге әкелінген автокөліктерге қатысты ахуалды реттеу керек. Оларды заңдастыру мақсатында утилизация және алғашқы тіркеу үшін төлнетін қаржы көлемін 200-250 мың теңгеден асырмай, бәріне бірдей және бір реттік алым алуды ұсынамын. Бұл – іздеу салынбаған және кеден рәсімдерінен өткен көліктерге ғана қатысты шара.

Төртінші. Салық саясатының тиімді болуы кеден жұмысының ашықтығына тығыз байланысты.

Салық және кеден саласындағы ақпараттық жүйелерді толық біріктіру ісін аяқтау маңызды.

Келесі мәселе. Тексерушілердің тым көптігі. Олардың теріс әсер еткені белгілі. Сондықтан, шекараға интеграцияланған кедендік бақылау тәсілін енгізу қажет. Кедендік рәсімдер орталықтары «бір терезе» қағидаты бойынша жұмыс істеуге тиіс.

Бесінші. Біз «көрге қарай көсілу» қажет екенін ұмытпауымыз керек.

Бюджет саясатына реформа жасалады. Ақырғы нәтижені дөп басуымыз керек. Бюджет кодексінде шекті нормативтер бекітіледі. Оны бюджетті жоспарлау және орындау кезінде міндетті түрде ұстану қажет.

Ұлттық қордың қаржысын тиімсіз жұмсау тоқтатылады. Бұл – өте өзекті мәселе. Қордың қаражатын аса қажет инфрақұрылымды дамытуға және еліміз үшін маңызы зор жобаларды қаржыландыруға жұмсаймыз.

Бюджет үдерістерін барынша жеңілдету қажет. Мемлекеттік органдардың игерілмеген қаражатты келесі жылға қалдыруына мүмкіндік беру керек. Сол арқылы олар ақшаны бюджетке қайтарудың тиімсіз тәртібін қутылады. Сонымен бірге, бюджетке қатысты тәуекелдерді басқару жүйесін іске қосу керек. Бұл жүйе квазимемлекеттік секторды да қамтуға тиіс.

Біз салық түсімін өңірлердің өзіне бере бастадық. Бұл жұмысты жалғастыру қажет.

«Халық қатысатын бюджет» жобасы тиімді іске асырылып жатыр. Оның ауқымы кеңейтіп, жобаға аудандық

маңызы бар қалалар мен ауылдарды тарту керек. Тұрғын-үй коммуналдық шаруашылығы қаржысының кемінде 10 пайызы қайда жұмсалатынын қоғамның өзі айқындауға тиіс. Осы айтылған мәселелерді тиімді жүзеге асыру үшін жаңа Бюджет кодексін қабылдау қажет.

Алтыншы. Кәсіпкерлікті жүйелі түрде қолдау.

Бұл жұмыста бәрін басынан бастап реттеу керек. Тапсырма екі жылдан бері орындалмай келеді. Жүздеген, тіпті мыңдаған заңнамалық құжат пен нұсқаулықты қайта-қайта түзете бергеннен ештеңе шықпайды. Оның орнына ықшам әрі түсінікті жаңа ережелерді бекіткен жөн. Мұндай тәсілді 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап толық енгізу қажет.

Келесі мәселе. Мемлекет қаржылай қолдау жасаған кезде бәсекеге қабілетті шағын және орта бизнес өкілдеріне баса мән береді. Еңбекақы төлеу қорын көбейткен және арлық төлемдерін арттырған кәсіпорындарға қолдау көрсетіледі. Бұл – негізгі талап.

Сонымен қатар, мемлекеттен көмек алатын бизнес өкілдерін анықтайтын автоматты жүйе енгізіледі. Мемлекеттік сатып алудың мүлде жаңа жүйесі жасалады. Бағаның төмен болуы ғана емес, тауарлар мен қызметтердің сапасы басты назарда болады.

Мемлекеттік және квазимемлекеттік сатып алуды бірыңғай платформаға көшіру қажет.

Осының бәрін жүзеге асыру үшін «Мемлекеттік сатып алу туралы» жаңа заң қабылдануға тиіс.

Жетінші. Мемлекет пен жекеменшік серіктестігінің жаңа үлгісіне көшу керек.

Қазір көптеген жоба кейбір кәсіпкерлер мен шенеуніктердің майшелпегіне айналды. Келісім-шарттар ашық және конкурстық негізде жасалуға тиіс. Осы мақсатта тиісті заң қабылдау қажет.

Сегізінші. Несие ресурстарының тапшылығы отандық бизнес үшін үлкен проблема болып отыр.

Қазақстанда шағын және орта бизнесі қаржыландыру үшін 42 миллиард долларға жуық қаражат жетіспейді. Сөйте тұра, банктерде триллиондаған теңге қаржы іс жүзінде экономикаға еш пайдасын тигізбей босқа жатыр.

Ұлттық банк, Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі, Үкімет бірлесіп, нақты секторды тұрақты әрі қолжетімді несиелендіріп қамтамасыз ететін нақты шешімдер қабылдауға тиіс. Ұлттық банк қазіргі ахуалдың өте күрделі екенін ескере отырып, барынша икемді қимылдауы, тіпті тапқырлық танытуы керек. Шетелдерде бұған қатысты оң тәжірибелер бар.

Тоғызыншы. Өнім өндіру үшін, ең алдымен, жер керек. Жері жоқ адам бизнеспен айналыса алмайды.

Кәсіпкерлерге жер телімдерін ашық әрі жедел бөлудің тиімді тәсілдері айқындалуға тиіс. Оны жыл соңына дейін әзірлеу керек. Әрбір аймақ пен елді мекенде бос жатқан немесе мақсатына сай игерілмеген жердің бар-жоғын анықтау қажет. Бұл ақпаратты бизнес өкілдері білуге тиіс. Аталған шаралар кәсіпкерлердің ғана емес, жалпы экономиканың бәсекеге қабілетін арттыра түсетіні анық.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы

ЕКІНШІ БАҒДАР. НАҚТЫ СЕКТОРДЫ ДАМУЫ.

Ең алдымен, жер қойнауын игеру ісіне инвестиция тарту үшін заңнаманы және рәсімдерді барынша жеңілдету керек. Геологиялық ақпарат туралы бірыңғай мәліметтер банкін құру жұмысын аяқтау қажет.

Үкіметке индустрия және жер қойнауын игеру салаларының инвестициялық тартымдылығын арттыруды тапсырамын.

Былтыр менің тапсырмам бойынша барлық арнайы экономикалық аймақтың тиімділігі бағаланды. Соның нәтижесінде түйткілді тұстарды анықтап, тың тәсілдерді ойластырдық. Енді арнайы экономикалық аймақтарды дамыту үшін мүлде басқа саясатқа көшкен жөн.

Қазіргі таңда шетел компаниялары Қазақстанға көше бастады. Сондықтан, бұл мәселе тіпті өзекті болып отыр.

Арнайы экономикалық аймақтарға инвестициялық жеңілдіктерді саралап беру керек. Неғұрлым көп ақша салсаң, соғұрлым көп жеңілдік аласың деген ұстаным басты қағида болуы қажет. Жұмыс істейтін саласы негізгі бағыт болмаса да, маңызды индустриялық жобаларды жүзеге асыратын инвесторлар бар. Оларға салық және кеден жеңілдіктерін ұсынбай-ақ, жер телімдерін беруге болады.

Барлық инвестициялық міндеттемесін адал орындайтын кәсіпорындар да бар. Оларға арнайы экономикалық аймақтан жер телімін жеке меншікке беру мәселесін шешу қажет.

Жалпы, инвестиция тарту жұмысын жүйелі жүргізу керек. Бұл – Үкіметтің алдында тұрған басты міндеттің бірі.

Келесі мәселе. Бұған дейін айтылғандай, мемлекет өзінің экономикаға араласуын біртіндеп азайта береді.

«Самұрық-Қазына» қоры экономиканың басты салаларына бақылау жасауға ғана мүмкіндік беретін мажоритарлы үлесі бар инвесторға айналады. Қордың

ҮШІНШІ БАҒДАР. ЕЛ БОЛАШАҒЫНА АРНАЛҒАН СТРАТЕГИЯЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯ.

Еліміздің басты құндылығы – адам. Бұл – айқын нәрсе. Сондықтан, ұлттық байлықты тең бөлу және баршаға бірдей мүмкіндік беру – реформаның басты мақсаты. Ұлт саулығы жақсы болса ғана, қоғам орнықты дамиды.

Денсаулық сақтау саласында біраз реформа жүргізілді. Дегенмен, оның жағдайы әлі де мез емес. Әрине, жылдар бойы қордаланған түйткілдер бір мезетте шешілмейді. Сондықтан, аса маңызды мәселелерді ретке келтіруге баса мән берген жөн. Соның бірі – қаржыландыру жүйесі. Осы салаға қаржының жеткілікті бөлінбеуі қалыптасқан жағдайға айналған. Соның кесірінен, жұрт сақтандыру жүйесіне қосылса да, медициналық қызмет толық көлемде көрсетілмей отыр.

Бүгінде медициналық көмек мемлекет кепілдік берген және сақтандыру пакеті деп екіге бөлінген. Ашығын айтсақ, мұндай жүйенің тиімділігі төмен. Тіпті, сақтандыру моделі тұрақсыз әрі жүйесіз дамуда. Бұл – үлкен олқылық. Ерікті медициналық сақтандыру жүйесін енгізетін уақыт әлдеқашан жетті.

Үкіметке денсаулық сақтау саласын және жалпы әлеуметтік саланы қаржыландыру жүйесін қайта қарауды тапсырамын.

Медициналық инфрақұрылымды кешенді түрде жақсартуға баса назар аудару керек. Мемлекет пен жекеменшіктің серіктестігін тиімді пайдаланған жөн.

Медицина – инвестиция салуға қолайлы сала. Тек оған дұрыс жағдай жасау қажет.

Мен келесі жылдан бастап ұлттық жобаны жүзеге асыруды тапсырдым. Бұл құжат, ең алдымен, ауыл тұрғындарының суарысын қанағаттандыруға арналған.

Бүгінде еліміздегі 650 елді мекенде емдеу мекемесі жоқ. Алдағы екі жылда бұл ауылдарда медициналық және фельдшерлік-а-

басқа активтері мен акцияларын жеке-лендіру керек. Оны жүзеге асыруға «Халықтық IPO» тәсілін де қолдануға болады.

«Самұрық-Қазына» қоры жеке инвесторлар дербес жүзеге асыра алмайтын аса маңызды жобаларға инвестор ретінде қатыса алады. Мұндай жобаларды Президент анықтайды. Келесі мәселе – еліміздің транзиттік қуатын арттыру.

Қазақстан қазіргі геосаяси жағдайда Азия-Еуропа арасындағы аса маңызды құрлық дәлізі болып отыр. Біз бұл мүмкіндікті толық пайдаланып, әлемдік маңызы бар көлік-тасымал торабына айналуымыз керек. Еліміз осы салада ірі жобаларды жүзеге асыра бастады. Атап айтқанда, Ақтауда контейнер хабы құрылып жатыр. Транскаспий дәлізі дамып келеді. Осы жұмыстарға әлемдегі үздік логистика компаниялары тартылады.

«Қазақстан теміржолы» компаниясы толыққанды транзиттік-логистикалық корпорация болып қайта құрылады.

Автожол құрылысына, соның ішінде жергілікті жолдардың сапасына баса мән беру керек. Бюджеттен қыруар қаржы бөлінсе де, бұл мәселе әлі шешімін таппай отыр.

Мен 2025 жылға дейін жергілікті жолдардың кемінде 95 пайызын жақсарту жөнінде тапсырма бердім. Үкімет бұл мәселені тікелей бақылауға алсын. Жол құрылысындағы заңсыздықтарды анықтау қажет. Бұл жұмыстан нақты нәтиже шығару керек.

Біз де әлі күнге дейін битум тапшы. Бұл – ірі көлемде мұнай өндіретін ел үшін, тіпті, ұят жағдай. Үкімет осы мәселені түбегейлі шешуге тиіс.

Жалпы, ашығын айтуымыз керек, Үкіметтің жұмысында қайта-қайта олқылықтар болып жатыр. Біресе жанар-жағармай, біресе шекер жетіспейді. Осының бәрі Үкіметтің нақты шешім қабылдауға келгенде өте баяу қимылдап, бағыт-бағдар жасай алмауынан болып отыр. Мұндай жағдайға азаматтардың да көңілі толмайды. Әрине, бұл – орынды. Сондықтан,

қушерлік бөлімшелер салынып, қажетті құрал-жабдықпен толық қамтамасыз етіледі. Осылайша, мемлекет бір миллионнан астам адамның алғашқы медициналық-санитарлық көмек алуына мүмкіндік жасайды.

Ұлттық жоба аясында 32 аудандық аурухана заманға сай жаңартып, ауданаралық көпбейінді мекемеге айналды. Онда инсульттен емдеу орталықтары, хирургия, жансақтау және оңалту бөлімдері ашылады. Бұл төрт миллионнан астам адамға көрсетілетін медициналық қызметтің сапасын арттырады. Сонымен қатар, телемедицина бағытын дамытамыз. Сол арқылы шалғайда тұратын халыққа сапалы медициналық қызмет көрсетілетін болады.

Денсаулық сақтау саласы бәсекеге қабілетті болуы үшін дәрігерлер дайындау жүйесін жетілдірген жөн. Медициналық жоғары оқу орындарының жанынан көпбейінді ауруханалар және клиникалар ашылады. Алдағы үш жылда резидентураға бөлінетін грант саны 70 пайызға көбейеді. Мұның бәрі ұлт денсаулығын сөз жүзінде емес, іс жүзінде жақсартуға септігін тигізеді.

Келесі маңызды мәселе – білім беру жүйесі туралы. Бұл сала ұлт сапасын жақсарту ісінде аса маңызды рөл атқарады.

Қазаққа «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» деген сөз бар. Сондықтан, мектепке дейінгі тәрбие жұмысы басты назарда болуы керек. Алайда, бізде екіден алты жасқа дейінгі балалардың жартысынан астамы ғана балабақшаға барады. Мұндай олқылыққа жол беруге болмайды.

Балаларды балабақшамен қамтамасыз ету мәселесін түпкілікті шешу қажет. Оған қоса, тәрбиешілердің әлеуметтік мәртебесін арттырып, жалақысын көбейту керек. Осы саладағы мамандарға қойылатын нақты талаптар бекітілуі тиіс. Олардың жұмыс жүктемесін де біртіндеп азайтқан жөн. Өзіне адал ұстаздар білім беру саласының дамуына зор үлес қосады. Сондықтан, балабақшаны емес, тәрбиешіні аттестациялау қажет.

Орта білімнің сапасы – табысты

дәл осылай жалғаса берсе, тағы да нақты кадрлық шешімдер қабылдауға тура келеді.

Келесі мәселе. Ұлттық экономика құрылымында құрылыс секторы маңызды орынға ие. Осы сала ішкі жалпы өнімнің 5-6 пайызын береді. Жанама салалар қосылса, бұл көрсеткіш одан да көп.

Бүгінде Қазақстандағы сәулет-құрылыс қызметін реттейтін 2,5 мыңнан астам құжат бар. Бұл жүйе әбден қағазбастылыққа көмілген. Жемқорлық аз емес. Ескі құрылыс стандарттары мен нормалары әлі де қолданылады. Сондықтан, Үкіметке мүлдем жана құжат – Қала құрылысы кодексі қабылдауды тапсырамын.

Әрбір қаланың жер телімдері мен коммуналдық желілердің схемасы көрсетілген функционалды интерактивті картасын жасау керек. Жер кадастрында өнеркәсіптік мақсатқа арналған жер телімдерінің картасын қолданыстағы көлік және коммуникация инфрақұрылымының схемаларымен толықтырып отыру қажет.

Ауыл шаруашылығын дамыту – негізгі проблеманың бірі. Осы саладағы ахуал мемлекетіміздің азық-түлік қауіпсіздігіне тікелей әсер етеді. Еліміздің ауыл шаруашылығы өнімдерінің көлемін және оның қосымша құнын арттыру қажет. Бұл – стратегиялық міндет. Қазір тек бидай мен мал сатып отыратын заман емес. Үкімет агроөнеркәсіп саласын субсидиялаудың ұзақ мерзімге арналған жана тәсілдерін әзірлеуге тиіс.

Бюджет қаражатының қайтарымы болуы керек. Мемлекет қаржыны оңды-солды шашып, ысырап етуге жол бермейді.

Субсидия бөлуге және оның жұмсалыуына жүргізілетін бақылауды күшейту керек.

Шаруалардың өзара ұжымдасуы ауыл шаруашылығын дамытуға жол ашып отыр. Біз осындай пилоттық жобаны жүзеге асырдық. Оған қатысқан ауыл шаруашылығы кооперативтерінің егіні екі есе артық өнім берген. Ал, мал басы шамамен 25 пайызға көбейген. Әр өңірдің

ұлт болудың тағы бір маңызды шарты. Әрбір оқушының білім алып, жан-жақты дамуы үшін қолайлы жағдай жасалуы тиіс. Сол үшін «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы қолға алынды.

Біз 2025 жылға дейін 800 мың баланың заманауи мектепте оқуына жағдай жасаймыз. Осылайша, апатты жағдайдағы және үш ауысыммен оқитын мектеп мәселесін толық шешеміз. Бұл ауыл және қала мектептерінің айырмашылығын едәуір азайтады.

Жалпы, мектеп салу Үкімет және әкімдіктер үшін басты міндеттің бірі болуы керек. Жемқорлар сотталғанда, олардың заңсыз тапқан қаржысы мемлекетке өтіп, түгелдей мектеп құрылысына жұмсалыуы тиіс. Үкімет осы бастаманы заң тұрғысынан рәсімдеу туралы шешім қабылдауы керек.

Мектеп формасын барлық оқушыға барынша қолжетімді ету аса маңызды. Әлеуметтік тұрғыдан өлсіз саналатын кейбір топтағы балаларға оны бюджет есебінен беру қажет деп санаймын. Мектеп формасына арналған мемлекеттік тапсырысты отандық жеңіл өнеркәсіпті дамытуға бейімдеген жөн.

Әділетті Қазақстанды құру ісінде мұғалімдердің рөлі айрықша екені сөзсіз. Мемлекетімізде соңғы жылдары ұстаз мамандығының абырой-беделін арттыру үшін көп жұмыс жасалды. Дегенмен, бұл бағытта әлі де біршама өзгерістер жасау қажет.

Педагогикалық жоғары оқу орындарын аккредитациялауды жана стандарты қабылданады. Сондай-ақ, ұстаздардың құзырет аясы айқындалады.

Жаһандық ғылыми-техникалық даму барысын ескерсек, жоғары сыныптарда жаратылыстану-математика пәндерін және ағылшын тілін оқытуы барынша күшейту маңызды.

Қоғамда қазақ және орыс тілін мектепте оқыту мәселесі жөнінде пікірталас болып жатыр. Нақты айтайын: біз қазақ тілін де, орыс тілін де жақсы білетін балаларды тәрбиелеуіміз қажет. Себебі, бұл ұрпақтың мүддесі үшін керек. Оқу-ағар-

ерекшелігін ескере отырып, оң тәжірибені бүкіл елге біртіндеп тарату қажет. Бұл салада озық технологиялар тапшы.

Қазір ауыл шаруашылығына арналған жер туралы толыққанды ақпарат жоқ. Жердің құнары, су ресурсы мен суару жүйесі және оның жолдары жайлы мәліметтер жан-жақта шашырап жатыр. Цифрлық платформа осының бәрін бір жерге жинақтайды.

Тұтастай алғанда, еліміздің агроөнеркәсіп кешені келесі жылдан бастап жана әрі тұрақты ереже бойынша жұмыс істеуі қажет.

Игерілмей жатқан жерді қайтарып алу жөніндегі комиссияның қызметіне жеке тоқталғым келеді. Комиссия жұмысының аясында ауыл шаруашылығы мақсатындағы 2,9 миллион гектар жер мемлекетке қайтарылды. Жылдың соңына дейін кемінде 5 миллион гектар жерді қайтарып алу жоспарланып отыр. Игерілмей жатқан немесе заңсыз берілген жер көлемі 10 миллион гектарға жуықтайды. Үкімет пен әкімдіктер келесі жылдың соңына дейін осы жерлерге қатысты нақты шешім қабылдауға тиіс. Қазір жер мәселесін тексеруге жарияланған мораторий де күшін жойды. Бұл қадам жұмысқа оң ықпалын тигізеді деп ойлаймын.

Ел экономикасын тұрақты дамытуға су тапшылығы қатты кедергі болып отыр. Қазір бұл ұлттық қауіпсіздік мәселесіне айналды. Сырттан келетін су азайып барады. Сол судың өзін тиімсіз пайдалану жағдайы одан әрі ушықтыруда. Судың 40 пайызы құмға сіңіп жатыр. Бұл салада басқа да түйткілдер аз емес. Атап айтқанда, инфрақұрылым әбден тозған. Сондай-ақ, атоматтандыру және цифрландыру деңгейі төмен. Ғылыми негіздеме жоқ, мамандар тапшы. Бұл мәселелерді шешу үшін Үкімет жанындағы Су кенесінің жұмысын жандандыру қажет, білімді сарапшыларды жұмысқа тарту керек. Қажетті мамандарды даярлау үшін бұл саладағы іргелі әрі мықты жоғары оқу орнын анықтаған жөн. Су саласын дамытудың үш жылдық жобасын әзірлеу керек.

Техникалық және кәсіби білім беретін оқу орындары еңбек нарығының нақты сұранысына бейімделуі және еліміздің жаңа экономикалық бағдарының міндеттеріне сай болуы керек.

Ата-аналар мен оқушылар алған білімінің және игерген машық-дағдысының сапалы және сұранысқа ие болуы үшін белгілі бір деңгейде жауапты екенін сезінуге тиіс. Сондықтан, олармен де үнемі әріптестік қатынас орнату керек. Осы мақсатта жеке білім беру вачерлерін енгізу жоспарланып отыр.

Баланың білім алуына, оның ішінде сыныптан тыс оқуына мемлекет бөлетін қаражат бірыңғай білім беру есепшоттарында жинақталады. Бір сөзбен айтқанда, мұны балалардың білім алуына инвестиция ретінде жұмсалатын алғашқы мақсатты капитал дегенге болады. Бұл қадам еліміздің әрбір азаматы үшін бірдей мүмкіндік қағидатын іс жүзінде қолдануға жол ашады.

Жоғары білім саласындағы реформаларды да осы бағытта жүзеге асырған жөн.

Отандық жоғары оқу орындарының білім сапасы артқан сайын ондағы оқу ақысы да өсе түседі. Сондықтан мемлекет ұлттық бірыңғай тестілеудің нәтижесіне және басқа да көрсеткіштерге байланысты білім беру гранттарын әртүрлі деңгейде бөлуді жоспарлап отыр. Оның көлемі 30-дан 100 пайызға дейінгі аралықта болады.

Білім алуға жылдық өсімі 2-3 пайыз болатын жеңілдетілген несиелер беріледі. Бұл шаралар жоғары білімнің қолжетімділігін арттырып қана қоймай, қоғамдағы әріптестік және өзара жауапкершілік қағидатын нығайта түседі.

Өзекті

ҚР Қарулы күштерінде «Отбасымен бейнеқоңырау» бейне қызметі енгізілді

Бұл жоба бірінші рет елорданың десанттық-шабуылдау құрамасында іске қосылды. Қорғаныс министрі генерал-полковник Руслан Жақсылықовтың тапсырмасы бойынша әскери борышын өтеп жүрген сарбаздар ата-аналарын көріп, тілдесуі үшін «Отбасымен бейнеқоңырау» қызметі ұйымдастырылды. Елорданың десанттық-шабуылдау құрамасында өткен пилоттық телекөпір Қарулы күштердің барлық әскери бөлімдерінде өткізу орынды екенін көрсетті.

Бірінші бейне байланысқа әскери бөлімнің басшылығы, мерзімді қызметтегі жауынгерлер және олардың ата-аналары қатысты. Бағдарламаға 30-дан астам абонент қосылды. «Отбасымен бейнеқоңырау» телекөпірі кезінде сарбаздар өздерінің жақындарын көріп, әскери қызметтен алған әсерлерін және мен-

герген жетістіктерін айтып жатты.

Бөлім басшылығы ұсынған ақпарат та ерекше қызығушылық тудырды. Бригада командирі полковник Нұрлан Кәрібаев десантшылар қызметінің ерекшеліктерін сөз етіп, бөлім командирінің тәрбие және идеологиялық жұмыстар жөніндегі орынбасары подполковник Талғат Құлманов демалысты ұйымдастыру және әлеуметтік қамсыздандыру жөнінде айтып өтті. Одан өзге бригада басшылығы мерзімді қызметтегі әскери қызметшілерді, оның ішінде дала жағдайында тамақтандыру мәселелерін, сондай-ақ жауынгерлердің денсаулығын қорғау төңірегінде өткізілетін міндетті іс-шараларды талқылады.

Бүгіннен бастап Қарулы күштердің барлық әскери бөлімдерінде «Отбасымен бейнеқоңырау» тұрақты түрде іске қосылатын болады.

gov.kz

Маймыл шешегі!

Маймыл шешегі- бұл маймыл шешегі вирусынан туындаған ауру болып табылады. Бұл вирустық зоонозды ауру, яғни адамға жануарлардан берілетін инфекция. Ол адамнан адамға да берілуі мүмкін. Маймыл шешегі негізінен Орталық және Батыс Африка елдерінде кездеседі, онда ылғалды тропикалық ормандар өседі және жануарлар мекендейді, олар әдетте вирустың тасымалдаушысы болып табылады. Кейде вирус Орталық және Батыс Африкадан тыс жерлерде маймыл шешегінің эндемиялық аймақтарынан келген адамдарда кездеседі.

Қазіргі уақытта байқалған жағдайлар маймыл шешегінің әдеттегі ағымына сәйкес келмейді, өйткені вирус жұқтырған елдерге бару немесе олардан әкелінген жануарлармен байланыс фактілері анықталған жоқ.

ДДҰ –ның басым міндеті- вирустың таралу тетіктерін құру және адамдардың кең ортасын жұқтырудан қорғауды қамтамасыз ету. Жаңа індет туралы хабарда болу вирустың одан әрі таралуын болдырмауға көмектеседі.

Маймыл шешегінің белгілері- әдетте қызба, қатты бас ауруы, бұлшық ет ауруы, арқадағы ауырсыну, әлсіздік, лимфа түйіндерінің ұлғаюы мен бөртпелерді немесе терінің зақымдануын қамтиды. Бөртпелер әдетте температура көтерілген соң бір-үш күннен

кейін пайда болады. Тері зақымдануы тегіс негізге ие болуы мүмкін немесе мөлдір немесе сарғыш сұйықтық пен толтырылған кішкентай көпіршіктер түрінде болуы мүмкін, олар біраз уақыттан кейін қыртыспен жабылып, кебеді де түсіп қалады. Адам денесіндегі тері зақымдануларының саны бір ошақтардан бірнеше мыңға дейін өзгереді. Бөртпелер негізінен адамның бетіне, алақанына және аяқтың табанына шоғырланады. Оларды ауыз қуысының шырышты қабаттарында, жыныс мүшелерінде және көз айналасында да кездестіруге де болады.

Маймыл шешегін жұқтыру қаупі тек жыныстық белсенді адамдар мен ер адамдармен жыныстық қатынасқа түсетін ер адамдарға ғана қауіп төндірмейді. Оған жұқтырған адаммен тығыз байланыста болған кез келген адам ұшырайды. Маймыл шешегіне ұқсас белгілері бар кез-келген адам дереу медициналық көмекке жүгінуі керек.

Егер сізде маймыл шешегіне ұқсас күдікті белгілер болса, медициналық мекемеге кеңес алуға хабарласыңыз. Бұл ретте, сіз маймыл шешегіне күдікті немесе расталған адамдармен байланысқаныңызды көрсетіңіз.

Приозерск қаласының санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы

Конституция күні

өндері кеш көркін қыздырғанын айта кеткен жөн. Халықты біріктіретін, елге деген құрметті нығайтатын ұлық мерекеде қалалықтар концерт тамашалап, бір-біріне деген игі тілектерін арнады.

2022 жылдың 27-ші тамызында «Достық» орталығында Конституция күніне арналған салтанатты жиын өтті. Салтанатты шарада сөз алған қала әкімінің уақытша міндетін атқарушы Сағынбек Жаңбырбайұлы шаһарымыздың көпбалалы аналары Даулетова Гүлзира мен Космуратова Бағиланы «Күміс алқа» мемлекеттік наградаларымен марапаттады. Сонымен қоса, ел дамуына үлес қосып, аянбай еңбек етіп жүрген Приозерск қаласы полиция бөлімі ақпараттандыру және байланыс тобының аға инспекторы - Махашева Анар қала әкімінің Құрмет грамотасы, Приозерск қаласы полиция бөлімі кезекші бөлімінің кезекші аға инспекторы - Избанбетов Айдос, Приозерск қаласы прокуратурасының прокуроры - Махашбай Ахмет, Приозерск қалалық сотының аға сот приставы - Назар Асылбекке қала әкімінің алғыс хаттары табыс етілді.

2022 жылдың 27-ші тамызында «Достық» орталығында Конституция күніне арналған салтанатты жиын өтті. Салтанатты шарада сөз алған қала әкімінің уақытша міндетін атқарушы Сағынбек Жаңбырбайұлы шаһарымыздың көпбалалы аналары Даулетова Гүлзира мен Космуратова Бағиланы «Күміс алқа» мемлекеттік наградаларымен марапаттады. Сонымен қоса, ел дамуына үлес қосып, аянбай еңбек етіп жүрген Приозерск қаласы полиция бөлімі ақпараттандыру және байланыс тобының аға инспекторы - Махашева Анар қала әкімінің Құрмет грамотасы, Приозерск қаласы полиция бөлімі кезекші бөлімінің кезекші аға инспекторы - Избанбетов Айдос, Приозерск қаласы прокуратурасының прокуроры - Махашбай Ахмет, Приозерск қалалық сотының аға сот приставы - Назар Асылбекке қала әкімінің алғыс хаттары табыс етілді.

Салтанатты жиынның соңы мерекелік концертке ұласып, күмбірлеген күй мен әуезді әннен шашу шашылды. Шараның концерттік бөлімін «Қазақстаным» әнімен №1 мектебінің ұстазы Қалжігітов Елдос ашып берді. Әрі қарай тұрғындар назарына жер-

Салтанатты жиынның соңы мерекелік концертке ұласып, күмбірлеген күй мен әуезді әннен шашу шашылды. Шараның концерттік бөлімін «Қазақстаным» әнімен №1 мектебінің ұстазы Қалжігітов Елдос ашып берді. Әрі қарай тұрғындар назарына жергілікті өнер ұжымдары мен әншілердің, айта кетсек қаламыздың белді өнерпазы - Болисова Айғанша, №2 мектебінің ұстазы - Сейдікәрім Нұрсұлтан, 44841 ә/б қызметкері Шералиева Гүлмира, 18405 ә/б әскери қызметкері - Сайырманов Бахытжан, «Достық» шығармашылық орталығының қызметкері - Құрбанбаева Асель және Жастар Ресурстық орталығының қызметкері - Тұрсынбеков Мерей сынды қала өнерпаздарының ел туған жер тақырыбындағы әсем өндері кеш көркін қыздырғанын айта кеткен жөн. Халықты біріктіретін, елге деген құрметті нығайтатын ұлық мерекеде қалалықтар концерт тамашалап, бір-біріне деген игі тілектерін арнады.

Приозерск қаласының ішкі саясат бөлімі

Приозерск қаласының әкімі С.Қ. Сатаев тұрғындармен кездесіп, жеке қабылдау өткізеді

Приозерск қаласының әкімі С.Қ. Сатаев 2022 жылдың 16 қыркүйегінде тұрғындармен кездесіп, жеке қабылдау өткізеді. Кездесу орны туралы қосымша хабарланатын болады. Халықтан сұрақтармен ұсыныстар жинау үшін жұмыс тобы құрылды. Анықтама үшін телефон (8-71039)5-30-06

Электрондық пошта мекен-жайы: Prjo_akimat@krg.gov.kz

Аким города Приозерск Сатаев С.К. встретится с жителями и проведет личный прием

Аким города Приозерск Сатаев С.К. 16 сентября 2022 года встретится с жителями и проведет личный прием. О месте встречи будет сообщено дополнительно. Для сбора вопросов и предложений от населения создана рабочая группа. Телефон для справок (8-71039)5-30-06. Адрес электронной почты: Prjo_akimat@krg.gov.kz

Расписание городского маршрута «Полуостров-Дружба народов» С понедельника по пятницу

С полуострова	С Дружбы-Народов
07-20	07-40
08-10	08-45
Через санаторий Балхаш	
09-05	-
ПЕРЕРЫВ НА ЗАВТРАК	
10-10	10-40
11-00	11-20
11-40	12-00
12-20	12-40
13-00	13-20
13-40	14-00
14-20	14-40
ПЕРЕРЫВ НА ОБЕД	
-	16-20
16-40	17-00
17-20	17-50
18-10	18-40

Директор
ТОО «Приозерские пассажирские перевозки»

Қ. Шалқарова

1 қыркүйек – Білім күні

Алғашқы қоңырау сыңғыры

Қазақтың заңғар жазушысы Мұхтар Әуезов: «Білім – бақтың жібермейтін қазығы...» - деп, бекер айтпаса керек. Осы ұлы сөзді берік ұстанған «Қарағанды облысы білім басқармасының Приозерск қаласы білім бөлімінің №1 жалпы білім беретін мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінде 1 қыркүйек – білім күніне арналған салтанатты жиын болып өтті. Алғашқы қоңырау сыңғырымен биыл, осы аталған білім ошағының табалдырығын алғаш рет жүзге тарта бірінші сынып оқушылары аттады.

Салтанатты жиынды «Қарағанды облысы білім басқармасының Приозерск қаласы білім бөлімінің №1 жалпы білім беретін мектебі» КММ директоры Панар Жұмаханова ашып берді. Мінберге көтерілген лауазымды басшы Панар Айдарханқызы: «1 қыркүйек – Білім күні еліміздің әр жыл сайын қарсы алатын мерекесі. Әрбір адамның өміріне ерекше әсер қалдыратын бұл күн еліміздің барлық тұрғындарының басын біріктіреді, әсіресе бүгінгі мектеп табалдырығын алғаш рет атағалы тұрған бірінші сынып оқушылары үшін ең қуанышты күн деп білеміз. Дәл осы күннен бастап, алғашқы қоңырау үнімен бірге, әр адам өмірінің жеке тұлға және азамат ретінде қалыптасу кезеңі басталады. Баршаңызды бүгінгі 1 қыркүйек - Білім күнімен және жаңа 2022-2023 оқу жылының басталуымен шын жүректен құттықтаймын! Сіздерге бүгінгі ерекше, жайма шуақ күні жақсы көңіл күй, жаңа жетістіктер

мен ұдайы ізденіс, шығармашылық табыс және жаңа бастамаларда тек қана биіктерге жетулеріңізді тілеймін!» - деп, өзінің жылы лебізін жеткізді.

Алғашқы қоңырау сыңғырымен мектеп табалдырығын аттаған бірінші сынып оқушылары төрт топқа бөлінгені анық. 1 «а» сыныбына бөлінген 25 оқушыларына С.А. Бердимуратова жетекшілік етсе, 1 «ә» сыныбындағы 23 білім іздеген жас жеткіншектерге А.С. Ильясова сабақ береді. Ал, 1 «б» сыныбының 25 ұлдары мен қыздарына Қ.А. Жақуова ұстаздық етсе, 1 «в» сыныбының 24 оқушыларына кітап бетін ашып, білім нәрімен сусындырады.

1 қыркүйек – Білім күніне арналған салтанатты іс-шараға Приозерск қаласы әкімінің міндетін уақытша атқарушы С.Ж. Бейсекеев, Приозерск қалалық Маслихатының хатшысы Б.М. Сәрсембеков, Приозерск қалалық білім бөлімінің басшысы Г.К. Қасымова және Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің ардагері Т.А. Кенжебеков қатысты. Салтанатты іс-шара соңынан мектептің барлық сыныптарында оқушылардың қатысуымен «Терең білім, еңбекқорлық және отаншылдық қасиет!» тақырыбында ерлік сабақтары ұйымдастырылып өткізілді.

**Думан Құрманғалиев
Приозерск гарнизонының
баспасөз хатшысы**

Ерлік сабағы өтті

1 қыркүйек – Білім күнінде Приозерск гарнизонындағы 60601 әскери бөлімінің жеке құрамы қаладағы №1 орта мектебінде шақырылуға дейінгі жастарға арнап, ерлік сабағын өткізді.

туралы баяндайтын, сондай-ақ әрі қарай өзінің қызметін келісімшарт бойынша жалғастыруға әзір, қазақстандық армияға деген тиесілігін мақтан тұтатын, қазіргі уақытта қызмет өткеріп жатқан жас сарбаздарды жайлы бейнероликтер көрсетті.

60601 әскери бөлімінің сержанты Ербол Райымбекұлы балаларға «Болашақ мамандықты таңдау» тақырыбында сөз сөйлеп, әскери өмірден естеліктер мен қызыққа толы оқиғалар туралы айтып берді.

Кездесу барысында балаларға ҚР Қорғаныс министрлігінің жоғары әскери оқу орындарына түсу және әскер қатарында мерзімді қызметті өткеру ережелері түсіндірілді.

Сабаққа қатысқан әскери қызметшілер Қарулы Күштер қатарындағы қызмет, өткізілетін оқу-жаттығулар мен оқу-жауынгерлік тапсырмалар

**Приозерск гарнизонының
баспасөз хатшысы
лейтенант Думан Жұмашұлы**

Электрондық пошта: priogazeta@mail.ru

Таралымы: 500 дана

Жарнама бөлімі: +7-707-345-79-35

QORJYNTÜBEK JARŞYSY

Меншік иесі: "ИП Исатай М.А."
Бас редактор: Исатай М.А.
Техникалық редактор: Исатай М.А.
Редакция мекен-жайы: Қарағанды облысы, Приозерск қаласы, 101100, Жәніс Бульвары, 38а, 5.
Газет Қарағанды қаласы, Сәтпаев көшесі 15, "Арко" ЖШС-де басылды.
Тапсырыс №8/8, Таралымы: 500 дана, пішімі: А3

Анықтама телефондары: +7-707-345-79-35
Жарнама бойынша: +7-707-345-79-35
Электрондық пошта: priogazeta@mail.ru
"Қазпошта" бөлімшелерінде жазылу индексі: 66363

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде тіркеуден өтіп, 2022 жылғы 27 маусымда №86VPY00051152 куәлігі берілді.

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнамалар мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді. Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды. Суреттер интернеттен және архивтардан алынды. Фотосуреттер мен қолжазбалар қайтарылмайды. Газет әр аптаның сенбі күні шығады.